

Universitätsbibliothek Paderborn

**D]rectoriu[m] co[n]=||cubinarioru[m] saluberrimu[m] quo
|| queda[m] stupe[n]da et quasi i[n]audita || pericula
q[ua...] apertissime resoluu[n]tur nedu[m] clericis aut
etia[m] laicis hoc || crimine ...**

Arnoldus <de Tongern>

Agrippine, 1509

VD16 A 3769

Q[...]. Tertio. de grauitate [con]cubinat[us] ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-34663

Foliū

hec ille. Sed q̄ q̄ p̄latus q̄ ponit talē z in h̄ statu eū admittit z cō-
seruat q̄ nō min⁹ ip̄o peccat. Tenent q̄ plati cū eoz ministros iustis
sie ꝓcubinos eē ꝓcipiūt sub pena salutis eterne eos aut ab officijs
amouere. aut cogere q̄ absq̄ mora ꝓcubinas abijciāt. Nec ualet si
dicat epus aut plat⁹ ad regendū eccliam se interdū alios nō posse ha-
bere. Reuera agāt fidelr vt fideles dispēsatores. z utiq̄ deus eis de
idoneitate ministroꝝ ꝓuidebit. de⁹ em̄ vt inq̄t te. Tho. in q̄rto. dis-
p̄tū. nūq̄ ita deserit eccliam qm̄ inueniant idonei ministri. Un̄ de
Lya sup illō Jacobi p̄. Si q̄s idiget sapiētia postulet a deo zc. q̄
de⁹ ē infallibile directū q̄ nō deficit ad se veracit̄ currētib⁹. qz si natu-
ra nō deficit in necessarijs. multo minus auctor nature. hec ille.

Nota

De Secūdo. Quid sentiendū sit de dispēsatiōe q̄rū dā sacerdotū
ꝓsertim ꝓcubinarioꝝ sup ꝓfessione differēda zc. Rūdef
q̄ ē q̄dā error iutolerabil̄ ꝓsumptuosus. astutia diaboli inuentus.
multoꝝ sacerdotū ꝓsertim ꝓcubinarioꝝ. q̄ cū volūt celebrare z h̄nc
copiā sacerdotis. z opportunitatē ꝓfitendi. veniūt alter ad alterum
ꝓtentes sup ꝓfessione faciēda dispēsatiōem. z dicūt dispēsēt̄ mecū
Et sic ignari simulata z ficta dispēsatiōe ꝓtenti. sine actuali ꝓfessioe
ausu q̄dā temerario altare accedūt. Sz reuera fallunt z peccādo se/
ip̄os recipiūt. Aut em̄ h̄mōi sacerdos celebratur⁹ ꝓceptū implere ꝓt de
ꝓfessione faciēda. aut nō. Si nō. tūc dispensatiōe nō indiget. Si
sic. tūc rōnabile z necessariū ē q̄ seruet ꝓsertim. dūmō h̄z opportuni-
tatē z copiā sacerdotis cui deuote secure z rite ꝓfiteri ꝓt. Un̄ ꝓz tūc
dispēsatiōem fieri nō posse. Cōtra em̄ rōnem nō ē fidel̄ dispēsatiō. sz
• crudel̄ dissipatiō. ꝓut d̄ Bernard⁹ ad Eugeniū libro. iij. Obuiat
ergo huic ꝓsumptuoso errori sacrascriptura z sanctorū dicta ꝓsertim
scribentiū sup magist̄ q̄rto sniaz. vt ē bt̄s Tho. Durandus Pe-
trus de palude. scrius Bonauē. Schot⁹ z alij q̄z vna ē rō. qz nō tūc
dz recōciliari deo. sz etiā ecclie. ad h̄ q̄ digne sumat sacramētū vnita-
tis ecclie. Ad hoc doctor Nicolaus dynckelspiell. z alij in q̄rto alle-
gant Dugonē de sc̄to Victore q̄ d̄t in libro de ꝓtate ligādi atq̄ sol-
uendi. Audacter dico. si añ sacerdotis absolutiōem criminofus ad
cōiōnē corpis ch̄isti accedat. ꝓ certo sibi iudiciū māducat. z bibit.
etiā si añ peniteat. z etiā vehemēter doleat z igemiscat. hec ille. Intel-
ligēdo tñ qm̄ h̄z copiā sacerdotis ꝓut d̄ Tho. de argētina post alios
ibidē i q̄rto. Lesset igit̄ error h̄ venenosus. ne ꝓctm̄ ꝓctō accumulet̄.

De Tertio. de grauitate ꝓcubinat⁹ seu fornicatiōis in sacerdo-
te ꝓcubinario. q̄ q̄stio ꝓcernit etiā sacerdotes alios a ꝓcu-
binarijs. z cū h̄ religiosos z clericos i sacris ex̄ntes. Et in ꝓmis q̄rit̄

Duodecimū

an fornicatio seu concubitus i eis sit gravior peccatum ipso adulterio Rūdes
p. sic. Cuius ratio. sacrilegi qui votum solenne continentie violat. plus peccat quam
adulteri. scilicet predicti fornicatio efficiunt formaliter sacrilegi. §. Maior pars
xxvij. q. p. meliore. ubi summarie habet quod peiores sunt adulteris qui
continentie votum violat. Per votum enim solenne continentie ad alium ordinat.
Unde ut glo. ibi dicitur. coniugium spirituale inter deum et hominem violat. quod est al-
tius quam illud quod est inter hominem et hominem. quanto ergo maior est ille cui inferitur ini-
uria. tanto maior peccatum committit. Directe autem predicti in deum peccat et con-
tra precepta prime tabule. Adulter autem in primum peccat contra precepta se-
cunde tabule. Minor pars. quod tales fornicatio votum solenne continentie vi-
olant. In voto enim solenni continentie. non tamen simpliciter. sicut quod Henricus
herp. post beatum Thome. sexto precepto dicit. quod sequitur quaedam consecrationem
seu benedictionem cuius deus auctor est qui totaliter deo et diuino cultui deputat
fornicatio autem violat homini cum iniuria dei. et persequens enorme sacri-
legium proprie predicti committit. Unde de beatis Thome. 2^a 2^e. q. xcix. formaliter
et proprie peccatum sacre persone sacrilegium est. quod agit directe contra eius scripta-
tem. puta si virgo dedicata fornicetur. Et eadem ratio est in alijs. Dec-
ille. Etiam dicitur ibi dicitur. q. cliij. quod quilibet species luxurie sicut quod violat aliquid
pertinens ad cultum dei dicitur sacrilegium. Patet ergo quod quibus predi-
ctorum est sacrilegus auferens sacrum a sacro. id est seipsum voto so-
lenni consecratum a deo. unde sic fornicando sponsa dei abutitur. quia
clericus sponsa christi efficiebat in ordinis susceptione. quod ordo habet votum
solenne continentie annexum et religiosus per votum solenne religionis.
Nunc quod enim inquit doctor sanctus Vincentius in quodam sermone ille sacrilegus
est qui sepulchrum domini ad lutum aut fedam latrinam projicere presumet. Quid
autem sacerdos qui emisit votum continentie aliud est quam sepulchrum domini viuum
mundicie deputatum. Ad hec facit. xxvij. q. j. c. sciendum. Secundo probatur
ex eodem fundamento. quod fornicatio predictorum grauius peccatum est quam homici-
dium. ut statim probabitur. §. sequitur quod grauius peccatum sit quam adulterium. quia
peccatum homicidii maius est quam adulterium. sicut pars per decretum sumptum ex
sermone Augustini. libro. ij. de adulterinis coniugijs. xxxij. q. ij. si quod ve-
rius. Quod ergo excedit peccatum quod grauius est. excedit etiam id quod minus gra-
ue est. Tertio probatur de sacerdote singulariter fornicatione plurius gra-
uius peccat quam adulter. et per consensum plurius est grauius peccatum quam adulterium. scilicet sa-
cerdos omnia fornicatione efficit plurius. ut statim patebit. §. Maior pars per
Richardum in tertio. quanto enim persona est dignior in qua fit iniuria. tanto
iniuria est maior. scilicet deus cui iniuriatur quod in iurando est dignior quam
proximus cui iniuriatur adulterando. §. Corruptum est enim plurius dignioris or-
dine. puta hominis immediate et directe ad deum. quod ordine minus est ille quem cor-
ruptum adulterium quod est hominis ad proximum. et non immediate ad deum. scilicet solum

Sacrilegium

Foliū

primo mediante Quarto pbat ppositū p Roptū holecot sup libz
sapien. c. liij. Tum qz sacerdos magis se elogauit ab actu carnis qz
vir. qz solēnit inqt. vouit pūnitā ab oi muliere z nūqz cū aliq. igit.
Tum qz votū sacerdotis ē solēnitatū p sacramētū maioris reuerētie.
puta ordinis. qd sacramētū ē maioris reuerētie qz mrimoniū. qz il-
lud sacramētū directe z imediate applicat hoīem ad pficiendū cor-
pus chusti vez in sacramēto altaris qd ē maximū qd p̄t cōicari hoī
in hac vita. Istud finalr pz etiā ex signo. qz decreta grauiore pe-
nitentiā iponit incōtinentibz pdictis sacerdotibz qz adulteris. sicut
habet. lxxij. dis. c. psbyter. si fornicatōem fecerit vbi horribil ad decē
annos p vna fornicatōe sacerdoti pnia iponit. Un si publicus sit h
mō fieret Remot⁹ a ceteris pmedat panē z aquā. sz diebz dñicis z
festiuis vtef tñ qd dragemalibz. finitū tribz mensibz exeat. nō tñ in
publicū pdeat ne laici scandalizent. qz sacerdos nō dz publice peni-
tere sicut laicus. postea aut dz ieiunare āno z dimidio in pane z aq
ita q dñicis diebz z p̄cipuis festis p̄t bibere vinū z vti lacticiuis z
sagine. finito anno z dimidio cōicare dz z stab it vltim⁹ in choro z
tñ minora officia gret. Et dz postea ieiunare legitimas sz feria se-
cunda q̄ta z sexta in pane z aq vsqz ad septimū annū p̄lectū. ita
tñ q scdm feriā p̄t redimere legēdo psalteriū. vl dādo tenariū p̄t
reū. Expleto septimo anno p̄t eps ipm ad honorē p̄stinū reuocare.
ita tñ q ieiunet postea sexta feriā in aqua z pane sine redēptōe vsqz
ad finē decimi anni. hec ibi. Et lz hodie hec pena sit arbitraria. ponit
tñ hic vt scubinari⁹ eo citi⁹ respiscat z intelligat qd sit ei agendū
si vult absolui a pena pcti vel in h mūdo vl in alio. qz credendū ē in
quit Angel⁹ in summa. vita. p̄fessio. vj. eccliam instinctu spūscī cā
sic tarasse. sicut ce⁹ p iusticia erigit vel h vel in purgatorio a q̄cūqz
talia p̄petrante. vt p̄zin c. h ipm. xxvij. q. ij. hec ibi

Quarto. An scubinari⁹ sacerdos fornicādo pprie sit trās-
gressor voti p̄tinētie. q̄ q̄stio p̄cernit etiā clericos in sacris.
religiosos z sacerdotes q̄scunqz alios Et arguit q nō. fornicatio
phibet ce p̄cepto. q̄ p eā nō fit voti trāsgressio. votū est ē de re als li-
cita. Un sic dz Sacellari⁹ i forma i regul. Religiosus p̄fessus z sacer-
dos vtens copula carnali p̄ter mrimoniū. z si quissime trāsgrēdiūf
mādatū rei. nō tñ videat voti fractores. votū q̄p̄t ē solū. pprie de
re als licita. q̄lis nō erit extramonial' diunctio. Ista d̄clusio lz apud
simpliciores videat extranea. tñ apd intelligentes qd nois voti est
clara. Notū q̄p̄t fit ce operibz superogatis ad. q̄ q̄s als nō tenebat
sic religiosus pprie loquēdo vouet q nūqz vroz abif. qd antea lice-
bat illi. null⁹ aut pprie dz vouere q nūqz fornicabit aut adulterabit

pena sacerdoti
Remot⁹

221